

Uinteressante mennesker?

I lys av hendelser i samfunnet rundt oss, samt utviklingen i åpenhet og mediebruk, er jeg takknemlig for at mental helse har fått større plass i det offentlige rom de siste ukene. Vi har alle en mental helse og det må være rom for å snakke om det.

Det er underlig hvor lett vi prater om fysisk helse og om hvilken fysisk form vi er i. Noen av oss legger til og med loggen for treningsøkter ut på sosiale medier. Et ønske om noen form for positiv tilbakemelding må være et av motivene. Vi er ikke like åpne med vår psykiske helse, og hvordan den påvirker vår hverdag. Men det er åpenbart at både vår fysiske og mentale historie preger oss og setter begrensinger for så vel drømmer og fysisk utfoldelse.

Gjennom vårt arbeid i Mercy Ships arbeider vi svært ofte med stigmatiserte mennesker. Mennesker som opplever seg selv til overs og helt uinteressante i omgivelsene de kommer fra. De er født til utenforskap eller tvunget inn i utenforskapet gjennom sine sykdommer. Noen opplever til og med avvisning fra de aller nærmeste, som skulle vært en trygg havn. Dette gjelder ikke minst mennesker med psykiske utfordringer.

Det motsatte, men kanskje noe av det samme som idrettsutøvere, musikere og næringslivstopper kan kjenner på – folk vil ha det jeg gjør, mer enn den jeg er. Altså i begge tilfellene drukner hvem vi er i skyggen av egen sykdom eller suksess. Jeg tror at mange ganger så søker vi de arenaene som gir oss en opplevelse av å lykkes og det å være verdifulle, foran arenaer som i bunn og grunn er viktigere for oss. Dette kan være grunnen til at vi velger arbeid, fremfor nære relasjoner.

Et paradoks fra Bibelen er at de første som fikk se den nyfødte Jesus, var gjeterne på markene – som er symbolet på noen av de mest marginaliserte i samfunnet på Jesu tid.

Mercy Ships arbeider mye i land sør for Sahara; land som ofte betegnes som noen av verdens aller minst utviklede land. Manglende helsetilbud og kompetanse gjør at traumer, utenforskap og dårlig mental helse ikke får den oppmerksomheten eller den behandling som behøves. Etervirkningene etter krig og nød, og dårlig økonomiske rammebetingelser er sterkt ødeleggende og forsterkes ytterligere av at psykiske problemer ofte defineres som besettelse og forbannelse av omgivelsene

Vi ønsker å gjøre noe med dette. Derfor sier vi at noe av det aller viktigste vi skaper er håp. Ofte skapes håpet gjennom å gi helsen tilbake, men det handler om så mye mer enn det. Vi ønsker å være «en trygg havn» for våre medmennesker, et sted der de kan være seg selv, et sted der de opplever håp og blir friske, et sted der de opplever verdighet uten skammen ved sykdom eller traumer. Det er svært viktig for oss å møte våre medmennesker med kjærlighet gjennom øyekontakt, anerkjennelse og berøring, fordi det er en så sentral del av hele av tilfriskningsprosessen.

Det gledelige ved at behandlingen og opplæringen som vi gir noen ganger tar opptil 3 måneder, er at vi tar del i forvandlingen. Der håp blir gjort gjenstand for handling. Der kirurgi blir starten på veien ut av fattigdom. Vi ser pasienter utvikle seg fra å være svært forsiktige og innesluttede til å bli trygge og engasjerte, noe som er svært synlig blant kvinner som har vært utestengt fra samfunnet i tilknytning til fistula- problematikk og ufruktbarhet. Livene deres forandres bokstavelig talt fra å være holdt utenfor til å bli invitert inn. Fra et liv alene til et liv sammen med sine. Og til en ny fremtid.

Det utvikles mentale problemer også i de fattigste landene, med helsesystem med svært manglende forståelse for utfordringene. Det er derfor av stor viktighet at Mercy Ships sammen med mange andre, utdanner helsearbeidere, fengselsbetjening, barnarbeider, politi og andre sosiale ledere innen fagfeltet. Vi må skape forståelse for at det vi opplever påvirker vår mentale helse og at ikke alt kan knyttes til religiøse symboler.

At noen står utenfor, gjør dem ikke uinteressante – det gjør dem bare viktigere å invitere inn – både i Norge og i Afrika sør for Sahara.

/ Roger Vassnes Nasjonal leder